



გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

29.10.2019 წელი

ქ. ქუთაისი

შესავალი ნაწილი

ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგია

მოსამართლე - დარინა აბულაძე

სხდომის მდივანი - სოფიო ბრეგვაძე

მოსარჩელე - სს „მ-----ი“;

წარმომადგენელი - თ-----ე;

მოპასუხე - ს-----ე, ლ-----ე;

ადვოკატი - ნ-----ა;

დავის საგანი - თანხის დაკისრება, ქონების რეალიზაცია;

აღწერილობითი ნაწილი

1. სასარჩელო მოთხოვნა

1.1. მოპასუხეებს ს-----ესა და ლ-----ეს სოლიდარულად დაეკისროთ სესხის ძირი თანხის 3680.13 ლარის, სარგებლის 3257.16 ლარის და პირგასამტეხლოს 200 ლარის გადახდა. (იხ. დაზუსტებული სასარჩელო მოთხოვნა, სხდომის ოქმი).

1.2. თანხის გადახდევინება მოხდეს მოპასუხეების საკუთრებაში არსებული ნებისმიერი ქონების რეალიზაციის გზით. მოპასუხეებმა პასუხი აგონ მთელი თავისი ქონებით.

1.3. პირველი ინსტანციის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება მიექცეს დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად.

სარჩელი ეფუძნება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს: 2017 წლის 31 იანვარს კომპანიასა და ს-----ეს შორის გაფორმდა საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ ხელშეკრულება #კულე 17001447 და საკრედიტო შეთანხმება სესხის გაცემის შესახებ #კულე 17001447, რომელთა საფუძველზეც მოსარჩელემ ს-----ეს გადასცა სესხი 4000 ლარის ოდენობით, ყოველთვიურად 5.30%- სარგებლის დარიცხვის პირობით. მოპასუხე ვალდებული იყო სესხის დაბრუნება და მასზე რიცხული სარგებლის გადახდა

უზუნველყო 36 თვის განმავლობაში. სესხის უზრუნველსაყოფად მოსარჩელის სასარგებლოდ გირავნობით დაიტვირთა ს-----ის კუთვნილი ავტომობილი ბე ემ კე 325.

2017 წლის 31 იანვარს სოლიდარული თავდებობის ხელშეკრულება გაფორმდა ლ-----ესთან, კერძოდ ს-----ის მხრიდან ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევაში თავდება იკისრა სულიდარული პასუხისმგებლობა უზრუნველყო კრედიტორის წინაშე ვალის გადახდა. ს-----ემ კერ/არ უზრუნველყო ხელშეკრულებით ნაკისრი ფულადი ვალდებულებების შესრულება. შესაბამისად, სს „მ-----“-ის მიმართ რიცხული დავალიანება შემდეგია: სესხის ძირი თანხა: 3680,13 ლარი, სესხზე დარიცხული სარგებელი 2017 წლის 28 სექტემბერს და მომდევნო თვის 28 რიცხვში გადაუხდელი სარგებელი, რაც თითოეული თვისთვის არის 195,04 ლარი, ჯამში შეადგენს 3257,16 ლარს (კერძოდ $(16 \times 195,04) + 21$ კალენდარული დღის 136,52 ლარი. პირგასამეხლო 200 ლარს.

ვალდებულებათა შეუსრულებლობის გამო მოსარჩელემ მოითხოვა ავტომობილის მფლობელობაში გადაცემა, თუმცა ს-----ემ არ შეასრულა აღნიშნული ვალდებულება, რის გამოც, გირავნობის საგნის იძულებით მფლობელობაში გადმოცემის მიზნით მიმართა სსიპ მომსახურების სააგენტოს გირავნობის მოწმობის გაცემის მოთხოვნით, თუმცა უშედეგოდ; რეგისტრირებული შეზღუდვების გამო გირავნობის მოწმობა არ გაიცა. (იხ. სარჩელი, სხდომის ოქმი).

2. მოპასუხის პოზიცია

2.1. მოპასუხე ლ-----ეს წერილობითი პასუხი - შესაგებელი სასამართლოში არ წარმოუდგენია. სასამართლოს მოსამზადებელ სხდომაზე სარჩელი ნაწილობრივ ცნო. განმარტა, რომ ს-----ის მიერ გადახდილი იქნა 1100 ლარი, რაც უნდა გამოკლდეს სესხის ძირ თანხას, ხოლო 1530 ლარი უნდა გამოაკლდეს სარგებელს.

2.2. მოპასუხე ს-----ემ წარმოდგენილი შესაგებელით სარჩელი ნაწილობრივ ცნო და განმარტა, რომ ს-----ის მიერ გადახდილი იქნა 1100 ლარი, რაც უნდა გამოკლდეს სესხის ძირ თანხას, ხოლო 1530 ლარი უნდა გამოაკლდეს სარგებელს. მიიჩნევს, რომ მოსარჩელემ ხელი შეუწყო სარგებლის ოდენობის გაზრდას და მხოლოდ ამის შემდეგ მიმართა სასამართლოს. ს-----ის განმარტებით მოსარჩელე მხარეს მისთვის გირავნობის საგნის გადაცემა არ უთხოვია (იხ. შესაგებელი, სხდომის ოქმი)

3. ფაქტობრივი გარემოებები

3.1. უდავო ფაქტობრივი გარემოებები

3.1.1. 2017 წლის 31 იანვარს შპს „მ-----სა“ და ს-----ეს შორის დაიდო საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფის და გირავნობის შესახებ

ხელშეკრულება. საკრედიტო ხაზის მაქსიმალური მოცულობა განისაზღვრა 7500 ლარით.

სასამართლო ეყრდნობა შემდეგ მტკიცებულებას.

- ხელშეკრულება საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ.

3.1.2. 2017 წლის 31 იანვარს ს-----ესა და შპს „მ-----ს“ შორის გაფორმდა შეთანხმება სესხის გადაცემის შესახებ. აღნიშნული შეთანხმებით დადგენილია, რომ შპს „მ-----“-მა ს-----ეს გადასცა სესხი 4000 ლარის ოდენობით, სესხის დაბრუნების ვადა განისაზღვრა 36 თვე. მსესხებელს ყოველთვიურად ნაწილ-ნაწილ უნდა დაეფარა სესხი და სარგებელი გადახდის გრაფიკის შესაბამისად.

სასამართლო ეყრდნობა შემდეგ მტკიცებულებას.

- შეთანხმება სესხის გადაცემის შესახებ;

- სესხის გადახდის გრაფიკი;

3.1.3. დადგენილია, რომ 2017 წლის 31 იანვარს შპს „მ-----“-ს და ლ-----ეს შორის გაფორმდა სოლიდარული თავდებობის ხელშეკრულება. თავდებობის ხელშეკრულებით ლ-----ემ იკისრა ვალდებულება ს-----ის მიერ ძირითადი ვალის გადახდის უზრუნველსაყოფად, იმგვარად რომ მესამე პირის მიერ კრედიტორისათვის ძირითადი ვალის გადახდის ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, თავდებს უნდა უზრუნველყო კრედიტორის მიმართ ძირითადი ვალის გადახდის ვალდებულების შესრულება. თავდებობის ხელშეკრულებით განმარტებული იქნა, რომ „ძირითადი ვალი“ შეადგენს მესამე პირის მიერ კრედიტორისათვის დასაბრუნებელი სესხის ან/და გადასახდელი სესხის სარგებელს, ან/და სესხისა და საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ჯარიმა/პირგასამტეხლოს. მხარეთა შეთანხმებით თავდების პასუხისმგებლობა შემოიფარგლა ზღვრული თანხით 22500 ლარის ოდენობით.

სასამართლო ეყრდნობა შემდეგ მტკიცებულებას:

- ხელშეკრულება სოლიდარული თავდებობის შესახებ;

3.1.4. ხელშეკრულებით განისაზღვრა, რომ სესხი იყო სარგებლიანი და სესხის ყოველთვიური საპროცენტო განაკვეთი სესხის გადაცემის შესახებ შეთანხმებით განისაზღვრა 5.30 %-ის ოდენობით.

სასამართლო ეყრდნობა შემდეგ მტკიცებულებას.

- ხელშეკრულება საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ.

- შეთანხმება სესხის გადაცემის შესახებ;

3.1.5. ს-----ის მიერ დარღვეული იქნა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება. მოსარჩელე განმარტავს, რომ მოპასუხე მხარეს მოსთხოვა

ავტომობილის მფლობელობაში გადაცემა, თუმცა მოპასუხე ს-----ემ არ შეასრულა აღნიშნული ვალდებულება. გირავნობის საგნის იძულებით მფლობელობაში გადაცემის მიზნით ვერც გირავნობის მოწმობის აღება შეძლო, რადგან ავტომობილზე სხვა კრედიტორთა შეზღუდვაც იყო რეგისტრირებული.

სასამართლო ეყრდნობა შემდეგ მტკიცებულებას.

-მოსარჩელის ახსნა განმარტება;

-გაფრთხილების წერილი;

3.1.5. დადგენილია, რომ სესხის დაფარვის მიზნით, მოპასუხე მხარის მიერ სულ გადახდილი იქნა 2630 ლარი, აღნიშნული თანხით დაიფარა გრაფიკით გათვალისწინებული შვიდი თვის ვადამოსული გადასახდელი თანხა სრულად. 1444.3 ლარი გაიქვითა სარგებელში, 319.87 ლარით შემცირდა სესხის ძირი თანხა, ხოლო 866 ლარით დაიფარა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირგასამტეხლო.

სასამართლო ეყრდნობა შემდეგ მტკიცებულებას.

-შპს „მ-----ი“-ს მიერ გაცემული ცნობა დავალიანების თაობაზე;

3.2. დადგენილი სადავო ფაქტობრივი გარემოებები

ფაქტობრივი გარემოებები მხარეთა მიერ სადავოდ არ არის გამხდარი. მოპასუხე მხარე არ ეთანხმება სარგებლის ოდენობას, რაც მოითხოვს სამართლებრივ შეფასებას.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს მოთხოვნებსა და შესაგებელს. ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილით, მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები. მითითებული ნორმა ითვალისწინებს მხარის ვალდებულებას მის მიერ მითითებული კონკრეტული გარემოებების დადასტურება უზრუნველყოს შესაბამისი მტკიცებულებებით.

სასამართლო დადგენილად მიიჩნევს, რომ მსესხებლის მიერ დარღვეულია სესხით სარგებლობისათვის შეთანხმებული გრაფიკი და ვალდებულება არ არის შესრულებული ჯეროვნად, რაც აძლევს კრედიტორს სესხის ძირ თანხის და სარგებლის მოთხოვნის უფლებას.

მოსარჩელე მხარის მიერ წარმოდგენილი წერილობითი მტკიცებულებით დასტურდება, რომ მოპასუხის დავალიანება მოსარჩელის მიმართ შეადგენს – ძირითადი თანხა 3680.33 ლარს, სარგებელი 3257.16 ლარს, ხოლო შემცირებული პირგასამტეხლო 200 ლარს.

მოსარჩელის განმარტებით, 2017 წლის 28 აპრილს და 30 მაისს მოპასუხე ს-----ის მიერ გადახდილი 300 ლარი გაიქვითა სარგებელში, 2017 წლის 29 ივნისს გადახდილი 800 ლარიდან 456 ლარი ასევე ჩაითვალა ჯარიმის თანხაში, ხოლო 344 ლარით გაიქვითა სესხის ძირი თანხა. 2017 წლის 23 აგვისტოს გადახდილი

1530 ლარიდან 110 ლარით გაიქვითა სესხის ჯარიმა, 319 ლარით სესხის ძირი თანხა, ხოლო 1100 ლარით სარგებელი.

ხელშეკრულების 8.8 პუნქტის მიხედვით, მხარეები შეთანხმდნენ სესხის, საპროცენტო სარგებლის, საკომისიოს, პირგასამტეხლოს, ჯარიმის და სხვა გადასახდელების გადახდის შემდეგ თანმიმდევრობაზე: პირველ რიგში იფარება საკომისიო (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), გამსესხებლის იურიდიული მომსახურების, სანოტარო ხარჯები და სასამართლო ბაჟი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), ჯარიმა (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), პირგასამტეხლო (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), შემდეგ დარიცხული საპროცენტო სარგებელი, შემდეგ სესხი და სხვა გადასახდელები. აღნიშნული რიგითობა შეიძლება შეიცვალოს გამსესხებლის შეხედულებით.

სამოტივაციო ნაწილი:

4. შემაჯამებელი სასამართლო დასკვნა.

სარჩელის განხილვის, ახსნა-განმარტებების მოსმენის, მხარეთა სამართლებრივი პოზიციის გაანალიზებისა და დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასების შედეგად სასამართლო მივიდა დასკვნამდე, რომ სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ შემდეგ გარემოებათა არსებობის გამო.

5. კანონები, რომლებითაც სასამართლომ იხელმძღვანელა

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316-ე, 317-ე, 623-ე, 361-ე, 625-ე, 54-ე, 62-ე, 891-ე, 892-ე, 463-465-ე, 895-ე, 417-ე, 418-ე, 420-ე მუხლები.

6. სამართლებრივი შეფასება

6.1. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316.1 მუხლის თანახმად, ვალდებულების ძალით კრედიტორი უფლებამოსილია მოსთხოვოს მოვალეს რაიმე მოქმედების შესრულება. ამავე კოდექსის 317-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად ვალდებულების წარმოშობისათვის აუცილებელია მხარეთა შორის ხელშეკრულება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 623-ე მუხლის თანახმად, სესხის ხელშეკრულებით გამსესხებელი საკუთრებაში გადასცემს მსესხებელს ფულს ან სხვა გვაროვნულ ნივთს, ხოლო მსესხებელი კისრულობს დააბრუნოს იმავე სახის, ხარისხისა და რაოდენობის ნივთი.

მოცემულ შემთხვევაში მხარეებს შორის არსებული ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის საფუძველია 31.01.2017 წლის საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ ხელშეკრულება.

მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ მხარეთა შორის ვალდებულებითი ურთიერთობა წარმოიშვა 2017 წლის 31 იანვრის საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ ხელშეკრულების საფუძველზე. დადგენილია, რომ 2017 წლის 31 იანვარს, შპს „მ-----ს“ და ს-----

ეს შორის დაიდო შეთანხმება სესხის გადაცემის შესახებ, რომლის საფუძველზეც მოპასუხეს გადაეცა სესხის სახით 4000 ლარი, 36 თვის ვადით, სესხის წლიური საპროცენტო განაკვეთი შეადგენდა 63,6% (თვეში 5.30 %).

სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლის თანახმად, ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას.

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ მსეხებელს ს-----ეს კრედიტორის წინაშე ნაკისრი ვალდებულება ჯეროვნად არ შეუსრულებია. მის მიერ არ გადახდილი სესხზე რიცხული სარგებელი და არ მომხდარა სესხის ძირი თანხის დაბრუნება.

6.2. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის თანახმად, მხარეები იწყებენ საქმის წარმოებას სასამართლოში, ამ კოდექსში ჩამოყალიბებული წესების შესაბამისად, სარჩელის ან განცხადების შეტანის გზით, ისინი განსაზღვრავენ დავის საგანს და თვითონვე იღებენ გადაწყვეტილებას სარჩელის (განცხადების) შეტანის შესახებ. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად კი მხარეებს შეუძლიათ საქმის წარმოება მორიგებით დაამთავრონ, მოსარჩელეს შეუძლია უარი თქვას სარჩეოზე, ხოლო მოპასუხეს - ცნოს სარჩელი. მოცემულ შემთხვევაში, როგორც უკვე აღინიშნა მოპასუხე ლ-----ემ სარჩელი ცნო ნაწილობრივ, რაც შეესაბამება სამოქალაქო სამართალწარმოების ძირითად პრინციპს - დისპოზიციურობას. იმავე კოდექსის კოდექსის 131-ე მუხლით, ერთი მხარის მიერ ასეთი გარემოების არსებობის ან არარსებობის დადასტურება (აღიარება), რომელზედაც მეორე მხარე ამყარებს თავის მოთხოვნებსა თუ შესაგებელს, სასამართლომ შეიძლება საკმარის მტკიცებულებად ჩათვალოს და საფუძველად დაუდოს სასამართლო გადაწყვეტილებას.

6.3. დადგენილია, რომ მხარეთა შორის ხელშეკრულებით შეთანხმებული წლიური საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს 63,6%. სასამართლოს მიაჩნია, რომ საპროცენტო განაკვეთის ოდენობა წარმოადგენს უცილოდ ბათილ შეთანხმებას, შესაბამისად სესხის ხელშეკრულება ნაწილობრივ ბათილია სესხის ძირითად ნაწილზე სარგებლის სახით ყოველთვიურად 5,30%-ს დარიცხვის ნაწილში.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 625-ე მუხლის თანახმად სესხისთვის მხარეთა შეთანხმებით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს პროცენტი. სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის დანაწესით ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს ან ზნეობის ნორმებს. ამავე კოდექსის 62-ე მუხლის თანახმად, გარიგების ნაწილის ბათილობა არ იწვევს მისი სხვა ნაწილების ბათილობას, თუ სავარაუდოა, რომ გარიგება დაიდებოდა მისი ბათილი ნაწილის გარეშეც.

მხარეთა შორის დადებული 2017 წლის 31 იანვრის ხელშეკრულების დებულება, რომლითაც გამსესხებელმა სესხისათვის შეუსაბამოდ მაღალი სარგებელი განსაზღვრა, ეწინააღმდეგება საზოგადოებაში დამკვიდრებულ ზნეობრივ ღირებულებებს და სსკ-ის 54-ე მუხლის მიხედვით უცილოდ ბათილია, რაც ამ

შემთხვევაში არ იწვევს მთლიანი ხელშეკრულების ბათილობას სსკ-ის 62-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე.

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ განმარტა: „ნებისმიერი დავის გადაწყვეტისას, სასამართლო ხელმძღვანელობს დავის სამართლიანად გადაწყვეტისა და მონაწილეთა ინტერესების დაცვის პრინციპით. სამოქალაქო სამართალში ურთიერთობის მონაწილეთა კეთილსინდისიერი ქცევაა პრეზუმირებული, რაც იმთავითვე გულისხმობს იმის ვარაუდს, რომ ისინი თავიანთ უფლებებს კეთილსინდისიერად ახორციელებენ [სსკ-ის 8.3 მუხლი]. „უფლებათა ბოროტად გამოყენებისაგან სხვათა თავისუფლებას იცავს სამოქალაქო კანონის იმპერატიული ნორმები“ [სსკ-ის 10-ე მუხლის მესამე ნაწილი]. შესაბამისად, მხარეთა უფლება თავისუფლად დადონ ხელშეკრულება და ასევე თავისუფლად განსაზღვრონ მისი შინაარსი, აბსოლუტური არ არის. სახელშეკრულებო დებულებების განსაზღვრის დროს ისინი ვალდებული არიან გაითვალისწინონ ზემოაღნიშნული. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში კასატორი, რომელიც ეწევა სამეწარმეო საქმიანობას, ეკონომიკურად უფრო ძლიერი მხარეა და უდავოა, რომ სწორედ მის მიერ იქნა განსაზღვრული სესხის სარგებელი - ყოველთვიური 6%. მართალია, ამ შეთავაზებას გ--ა ს--ე დაეთანხმა, მაგრამ ამით სამართლებრივი სურათი არ იცვლება, რადგანაც კასატორი მოქმედებდა სსკ-ის 325-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილი ქცევის წესის საწინააღმდეგოდ: „თუ ვალდებულების შესრულების პირობები უნდა განისაზღვროს ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარის ან მესამე პირის მიერ, მაშინ საეჭვოობისას ივარაუდება, რომ ამგვარი განსაზღვრა უნდა მოხდეს სამართლიანობის საფუძველზე.“ (სუსგ:№ას-663-629-2015, 28 ივლისი, 2015 წელი).

დადგენილია, რომ მოპასუხე მხარეს შპს "მ-----ი"-ს წინაშე მასზე დაკისრებული ვალდებულება თანხის გადახდის შესახებ არ შეუსრულებია ჯეროვნად, სრულად და ერიცხება დავალიანება.

სასამართლოს მხარეთა ორმხრივი ინტერესების გათვალისწინებით გონივრულ და სამართლიან ოდენობად მიაჩნია, წლიურ საპროცენტო განაკვეთად განისაზღვროს ძირითადი თანხის - 31,8%, აღნიშნულის გათვალისწინებით უნდა მოხდეს უკვე გადახდილი საპროცენტო სარგებლის შემცირება და გადახდილი თანხის ძირითად ვალდებულების ანგარიშში ჩათვლა. კერძოდ, დადგენილია რომ მოპასუხე მხარის მიერ გადახდილია ჯამში 2630 ლარი. აღნიშნული თანხით დაიფარა გრაფიკით გათვალისწინებული შვიდი თვის ვადამოსული გადასახდელი თანხა სრულად. 1444.3 ლარი გაიქვითა სარგებელში, 319.87 ლარით შემცირდა სესხის ძირი თანხა, ხოლო 866 ლარით დაიფარა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირგასამტეხლო.

წლიური საპროცენტო განაკვეთის 31,8%-ის გათვალისწინებით ს-----ის მიერ გადახდილი 1444.3 ლარიდან 722.24 უნდა ჩაითვალოს საპროცენტო სარგებლის ანგარიშში, ხოლო დარჩენილი თანხა 722,06 ლარი უნდა გამოაკლდეს ძირითად თანხას 3680.13 ლარს, შესაბამისად, სესხის ძირითადი

თანხის მოცულობა უნდა განისაზღვროს 2958,07 ლარის ოდენობით. ასევე, დარჩენილი ძირითადი თანხის წლიური 31,8%-ის გაანგარიშებით მითითებულ პერიოდზე დარიცხული საპროცენტო სარგებლის მოცულობა შეადგენს 1628.58 ლარს.

6.4. შპს „მ-----ი“, ითხოვს დავალიანების სოლიდარულად დაკისრებას თავდებისათვის.

სამოქალაქო კოდექსის 891-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თავდებობის ხელშეკრულებით თავდები კისრულობს ვალდებულებას, თავდებად დაუდგეს კრედიტორის წინაშე მესამე პირს ამ უკანასკნელის ვალდებულების შესასრულებლად. იმავე კოდექსის 892-ე მუხლის პირველი ნაწილით, თავდებობის ნამდვილობისათვის საჭიროა თავდების წერილობითი განცხადება და თვით თავდებობის დოკუმენტში (ხელშეკრულებაში) თავდების პასუხისმგებლობის რაოდენობრივად განსაზღვრული მაქსიმალური თანხის მითითება.

მოცემულ შემთხვევაში, აღნიშნული ნორმით გათვალისწინებული ფორმა და მოთხოვნები დაცულია და თავდებობის ხელშეკრულებაში გარკვევითაა აღნიშნული თავდების პასუხისმგებლობის მოცულობა. თავდებობის შესახებ ხელშეკრულებებში დეტალურად არის მითითებული თავდებობის ყველა არსებითი პირობა (სკ-ის 327-ე მუხლი), რის გამოც თავდებობა ნამდვილია.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 463-464-ე მუხლების შესაბამისად, თუ რამდენიმე პირს ევალება ვალდებულების შესრულება ისე, რომ თითოეულმა უნდა მიიღოს მონაწილეობა მთლიანი ვალდებულების შესრულებაში (სოლიდარული ვალდებულება), ხოლო კრედიტორს აქვს შესრულების მხოლოდ ერთგვარადი მოთხოვნის უფლება, მაშინ ისინი წარმოადგენენ სოლიდარულ მოვალეებს. სოლიდარული ვალდებულება წარმოიშობა ხელშეკრულებით, კანონით ან ვალდებულების საგნის განუყოფლობით.

სამოქალაქო კოდექსის 895-ე მუხლის თანახმად, თუ თავდები კისრულობს პასუხისმგებლობას სოლიდარულად ან სხვა თანაბარმნიშვნელოვანი სახით, მას შეიძლება წაეყენოს მოთხოვნა იძულებითი აღსრულების მცდელობის გარეშე, თუ ძირითადად მოვალემ გადააცილა გადახდის ვადას და უშედეგოდ იქნა გაფრთხილებული, ანდა მისი გადახდის უუნარობა აშკარაა.

განსახილველ შემთხვევაში, ს-----ესთან ერთად ლ-----ეს ვალდებულება შპს „მ-----ი“-ს წინაშე წარმოშობილია თავდებობის გარიგების საფუძველზე.

ხელშეკრულების თანახმად, მსესხებელს სესხი უნდა დაებრუნებინა 36 თვის ვადაში 2020 წლის 31 იანვარს. მსესხებელმა დაარღვია სესხის ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება, კერძოდ ხელშეკრულებით განსაზღვრულ ვადაში სესხის თანხა და შეთანხმებული პროცენტი არ გადაიხადა.

დადგენილია, რომ მოპასუხე ლ-----ემ თავდებობის ხელშეკრულებით იკისრა სოლიდარული ვალდებულება სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებების შესრულებაზე აღებული სესხის ძირითადი თანხის, საპროცენტო სარგებლის და დარიცხული პირგასამტეხლოს ჩათვლით. თავდებობის ხელშეკრულების თანახმად, თავდების პასუხისმგებლობის ზღვრულ ოდენობად განისაზღვრა 22500 ლარით.

ამდენად, სასამართლოს მიაჩნია, რომ ლ-----ეს ეკისრება სოლიდარული პასუხისმგებლობა მოვალის მიერ ნაკისრი ვალდებულებების დარღვევისათვის. ამასთან, პასუხისმგებლობა უნდა გავრცელდეს დავალიანების სრულ თანხაზე.

6.5. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლის თანახმად, პირგასამტეხლო - მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხა - მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის. ამავე კოდექსის 418-ე მუხლის თანახმად, ხელშეკრულების მხარეებს შეუძლიათ თავისუფლად განსაზღვრონ პირგასამტეხლო, რომელიც შეიძლება აღემატებოდეს შესაძლო ზიანს. შეთანხმება პირგასამტეხლოს შესახებ მოითხოვს წერილობით ფორმას.

მხარეებს შორის არსებობს წერილობითი შეთანხმება პირგასამტეხლოს შესახებ, რომლის საპროცენტო განაკვეთი მხარეთა შეთანხმებით განისაზღვრა 1-5 კალენდარული დღის ჩათვლით გადაცილების შემთხვევაში ყოველვადაგადაცილებულ დღეზე 12 ლარით, ხოლო მე-6 დღიდან 6 ლარის ოდენობით.

როგორც უკვე აღინიშნა მოპასუხეთა მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება არ არის შესრულებული ჯეროვნად, რაც ანიჭებს კრედიტორს პირგასამტეხლოს მოთხოვნის უფლებას.

სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსი აღიარებს და ეფუძნება „pacta sunt servanda-ს“ (ხელშეკრულება უნდა შესრულდეს) პრინციპს, რომლის თანახმად ხელშეკრულების მხარემ, რომელმაც იკისრა ვალდებულება, უნდა შეასრულოს ხელშეკრულებით მისივე ნებით შეთანხმებული უფლება-მოვალეობები.

პირგასამტეხლო წარმოადგენს ვალდებულების შესრულების მიმართ მხარის შესაბამისი ინტერესის უზრუნველყოფის საშუალებას, რომლის გადახდის ვალდებულების წარმოშობა დაკავშირებულია ვალდებულების დარღვევასთან.

პირგასამტეხლო ეკისრება მხარეს იმ დროიდან, როდესაც უნდა ყოფილიყო შესრულებული დარღვეული ვალდებულება – ამ ვალდებულების შესრულებამდე. პირგასამტეხლოს ოდენობის განსაზღვრისას ყურადღება ექცევა რამდენიმე გარემოებას. მათ შორის: ა) პირგასამტეხლოს, როგორც სანქციის ხასიათის მქონე ინსტრუმენტის ფუნქციას, თავიდან აიცილოს დამატებით ვალდებულების დამრღვევი მოქმედებები; ბ) დარღვევის სიმძიმესა და მოცულობას და კრედიტორისათვის წარმოქმნილი საფრთხის ხარისხს; გ)

ვალდებულების დამრღვევი პირის ბრალეულობის ხარისხს; დ) პირგასამტეხლოს ფუნქციას, მოიცვას თავის თავში ზიანის ანაზღაურება. პირგასამტეხლოს ოდენობაზე მსჯელობისას გასათვალისწინებელია მოვალის მიერ ვალდებულების შეუსრულებლობის ხანგრძლივობა.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 115-ე მუხლის თანახმად, სამოქალაქო უფლება უნდა განხორციელდეს მართლზომიერად. დაუშვებელია უფლების გამოყენება მარტოოდენ იმ მიზნით, რომ ზიანი მიაღგეს სხვას.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლით, სასამართლოს შეუძლია საქმის გარემოებათა გათვალისწინებით შეამციროს შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტეხლო.

პირგასამტეხლო დამატებითი (აქცესორული) ვალდებულებაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ მისი წარმოშობა და ნამდვილობა ძირითადი ვალდებულების არსებობაზეა დამოკიდებული. მოპასუხე მხარისათვის პირგასამტეხლოს სახით 100 ლარის დაკისრება სასამართლოს მიაჩნია გონივრულად და ვალდებულების დარღვევის თანაზომიერად.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ს-----ეს და ლ-----ეს შპს „მ-----ი“-ს სასარგებლოდ გადასახდელად უნდა დაეკისროთ სესხის ძირი თანხის 2958,07 ლარის, სარგებლის 1628,58 ლარის, და პირგასამტეხლოს 100 ლარის გადახდა.

6.6. მოსარჩელე ასევე მოითხოვს, სასამართლოს მიერ მისი მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, მოპასუხისათვის დაკისრებული თანხის გადახდევინება განხორციელდეს მოპასუხის საკუთრებაში არსებული ნებისმიერი ქონების რეალიზაციის ხარჯზე.

დადგენილია, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ ხელშეკრულების 4.5. მუხლით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ გირავნობის საგანი არ წარმოადგენს მსესხებლის ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის ერთადერთ საშუალებას და მოგირავნეს უფლება აქვს, მოითხოვოს მსესხებლის ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფა მსესხებლის საკუთრებაში არსებული სხვა ქონებიდან.

გირავნობის ხელშეკრულების 6.7. პუნქტით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ დამგირავებლის მიერ გირავნობის საგნის მოგირავნისათვის ნებაყოფლობით გადაცემაზე უარის თქმის შემთხვევაში გამსესხებელი უფლებამოსილი იქნება მიმართოს მომსახურების სააგენტოს გირავნობის მოწმობის გაცემის მოთხოვნით. ამავე ხელშეკრულების 6.10 პუნქტის თანახმად, გირავნობის საგნის ტექნიკური მდგომარეობის, ლიკვიდურობის, ან/და ბაზარზე მისი მოთხოვნადობის გათვალისწინებით, მოგირავნემ შესაძლოა საერთოდ უარი თქვას გირავნობის საგანზე და მოითხოვოს მოთხოვნის დაკმაყოფილება მსესხებლის საკუთრებაში არსებული ნებისმიერი ქონების რეალიზაციის გზით.

განსახილველ შემთხვევაში უდავოდ დადგენილია, რომ მხარეები წერილობით შეთანხმდნენ ვალდებულების დასაფარავად კრედიტორს უფლება აქვს მოითხოვოს მსესხებლის ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფა მსესხებლის საკუთრებაში არსებული სხვა ქონებიდან, რის გამოც სადავო საკითხი უნდა გადაწყდეს მხარეთა შეთანხმებით გათვალისწინებული პირობების მიხედვით. შესაბამისად, აღსრულება დაკისრებული თანხის ამოღების მიზნით უნდა მიექცეს მოპასუხის საკუთრებაში არსებულ ნებისმიერ ქონებაზე.

7. გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულებასთან დაკავშირებული საკითხი.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 268-ე მუხლის 1¹ ნაწილის თანახმად, ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დავებთან დაკავშირებით პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება უნდა მიექცეს დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად, თუ ეს პირდაპირ არის გათვალისწინებული ხელშეკრულებით. ასეთ შემთხვევაზე არ ვრცელდება ამ მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილებით გათვალისწინებული მოთხოვნები. აღსრულება არ შეჩერდება ამავე დავის საგანზე მესამე პირის სარჩელის საფუძველზედაც.

საკრედიტო ხაზით უზრუნველყოფისა და გირავნობის შესახებ ხელშეკრულების 8.15. პუნქტით და სოლიდარული თავდებობის შესახებ ხელშეკრულების 5.8. პუნქტით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლო გადაწყვეტილება მიქცეული იქნება დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად. ამდენად, საფუძვლიანია მოსარჩელის მოთხოვნა სასამართლო გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევის შესახებ და უნდა დაკმაყოფილდეს.

8. საპროცესო ხარჯები.

8.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა.

მოცემულ საქმეზე მოპასუხე ს-----ემ სარჩელი ცნო ნაწილობრივ. ლ-----
-----ეს წერილობითი პასუხი - შესაგებელი სასამართლოში არ წარმოუდგენია, იგი გამოცხადდა სასამართლოს მოსამზადებელ სხდომაზე და სარჩელი ცნო ნაწილობრივ. ს-----ის ინტერესებს ორდერის საფუძველზე წარმოადგენდა ადვოკატი ნ-----ა, შესაბამისად სასამართლო მხედველობაში ვერ მიიღებს მოპასუხე ს-----ის ადვოკატის მიერ

სხდომაზე დაფიქსირებულ პოზიციას (სარჩელის ნაწილობრივ ცნობას) სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებასთან მიმართებაში.

სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელე მხარემ შეამცირა სასარჩელო მოთხოვნა, ამიტომ, მოსარჩელეს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან უნდა დაუბრუნდეს 78 ლარი. იმის გათვალისწინებით, სარჩელი კმაყოფილდება ნაწილობრივ, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ უნდა გადახდეთ 140.60 ლარი სარჩელზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის სანაცვლოდ, ხოლო სარჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში გადახდილი ბაჟი უნდა ჩაითვალოს სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილად.

9. უზრუნველყოფის ღონისძიებასთან დაკავშირებული საკითხები

საქმეზე სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება გამოყენებული არ ყოფილა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-8, 49-ე, 53-ე, 243-244-ე, 248-249-ე, 257-ე, 259¹-ე, 364-ე, 369-ე მუხლებით და

გადაწყვეტა:

1. შპს „მ-----ი“-ს სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. ს-----ესა და ლ-----ეს - შპს „მ-----ის“ სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისროთ სესხის ძირი თანხა 2958,07 ლარის გადახდა;
3. ს-----ეს და ლ-----ეს - შპს „მ-----ის“ სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისროთ სარგებელის 1628,58 გადახდა;
4. ს-----ეს და ლ-----ეს - შპს „მ-----ის“ სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისროთ პირგასამტეხლოს 100 ლარის გადახდა;
5. ს-----ეს და ლ-----ეს - შპს „მ-----ის“ სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისროთ სახელმწიფო ბაჟის თანხა 140,60 ლარის ოდენობით.
6. ს-----ეზე და ლ-----ეზე დაკისრებული თანხის გადახდევინება განხორციელდეს მოპასუხეების საკუთრებაში არსებული ნებისმიერი ქონების რეალიზაციის გზით.
7. შპს „მ-----ს“ (ს/ნ 404919102) დაუბრუნდეს 2019 წლის 18 იანვარს სს 'თ-----ში' სარჩელის აღძვრის გამო გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ნაწილი 78 ლარი (საგადასახადო დავალება №1-----), რომელიც ჩაირიცხა სახელმწიფო ხაზინაში შემდეგ რეკვიზიტებზე - ბიუჯეტის შემოსულობების სახაზინო კოდი - 300183150.
8. სარჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.
9. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილება (საქმე №2/74-19 მიექცეს დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად.

10. დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევის ნაწილში გადაწყვეტილება საჩივრდება კერძო საჩივრით გადაწყვეტილების გადაცემიდან 12 დღის განმავლობაში ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატაში ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს მეშვეობით.

11. გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სააპელაციო წესით, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოში (ქუთაისი, ნიუ-პორტის ქ.№32), დასაბუთებული გადაწყვეტილების ჩაბარებიდან 14 (თოთხმეტი) დღის ვადაში, სარეზოლუციო ნაწილის მე-12 პუნქტით გათვალისწინებული წესების დაცვით ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს მეშვეობით (ქუთაისი, კუპრადის ქუჩა #11).

12. გადაწყვეტილების გასაჩივრების მსურველი მხარე, თუ ის ესწრება გადაწყვეტილების გამოცხადებას, ან მისთვის ცნობილია გადაწყვეტილების გამოცხადების თარიღი, ვალდებულია გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის გამოცხადებიდან არ უადრეს 20 და არა უგვიანეს 30 დღისა, გამოცხადდეს ქუთაისის საქალაქო სასამართლოში და ჩაიბაროს გადაწყვეტილების ასლი. წინააღმდეგ შემთხვევაში გასაჩივრების ვადის ათვლა დაიწყება გადაწყვეტილების გამოცხადებიდან 30-ე დღეს. ამ ვადის გაგრძელება და აღდგენა დაუშვებელია.

მოსამართლე

დარინა აბულაძე